

HELSINGIN KAUPUNGINORKESTERI

KADONNUT SINFONIA

PE / FRE / FRI
17 / 12 / 2021

19.00

HELSINGIN MUSIIKKITALO
MUSIKHUSET I HELSINGFORS
HELSINKI MUSIC CENTRE

JULIAN
RACHLIN

SARAH
MCELRAVY

HELSINGFORS STADSORKESTER HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

Sinfonia C-duuri

MAKSIM BEREZOVSKY

Maksim Berezovskyn elämä ja teot ovat pitkälti hämärän peitossa. Hänen syntysijansa on paikannettu Kasakkahetmenaattiin, nykyisen Ukrainan alueelle Gluhoviin, mutta arviot syntyvuodesta vaihtelevat. Hän syntyi joskus vuosien 1725 ja 1745 välillä, ja todennäköisesti opiskeli Kiovan musiikkikoulussa, joskin pitävät todisteet puuttuvat. Ainakin hän oleskeli Bolognassa yhtä aikaa Mozartin kanssa ja sai opetusta arvostetulta Padre Martinilta aivan kuten Mozartkin. Venäjälle palattuaan hän työskenteli Katariina Suuren alaisuudessa, kunnes kuoli vuonna 1777 joko hulluuskohtauksen laukaisemaan itsemurhaan tai äkilliseen kuumetautiin.

Berezovsky tunnetaan Venäjän keisarikunnan ensimmäisenä hovisäveltäjänä, ja hänen nimiinsä on pantu myös Venäjän historian ensimmäinen ooppera ja sinfonia. Ukrainalaiset pitävät Berezovskya ja hänen sävellyksiään toki ukrainalaisina. Sinfonia C-duurissa (n. 1770–1773) on peruja Berezovskyn Italian-vuosilta. Teoksen uskottiin jo tuhoutuneen, kunnes se löytyi Vatikaanin arkistoista 2000-luvun taitteessa. Sitä on tuskin tarkoitettu itsenäiseksi numeroksi, vaan luultavimmin *Il Demofonte* -oopperan alkusoitoksi – sinfonian kolme osaa soitetaan nimittäin alkusoittoisinfonioille tyypillisesti yhteen. Mozartilainen *allegro molto* etenee määrätietoisesti sonaattimuodon periaatteita hyödyntäen kohti jännitteistä dominanttisointua, josta käynnistyy hidas osa, tanssinomainen *andante*. Finaaliosa *presto* päättää teoksen asianmukaiseen ilotteluun.

LISÄÄ MUSIIKKIENERGIAA

HKO & MÄKELÄ

Klaus Mäkelä, kapellimestari

Pierre Boulez: Initial
Sauli Zinovjev: Wiegenlied (ekS)
Gustav Mahler: Sinfonia nro 1

KE / ONS / WED

 22 / 12 / 2021

 19.00

HKO:n syyskausi huipentuu Klaus Mäkelän tarjoilemaan ohjelmaan, jossa orkesteri on pääosassa joulukuun illan kirkkaasti valaiseva tähtenä.

Helsingin kaupunginorkesteri soitti Gustav Mahlerin ensimmäisen sinfonian Suomen ensiesityksen 110 vuotta sitten Robert Kajanuksen johdolla, marraskuussa 1911. Nimimerkillä "Bis" Hufvudstadsbladetin kirjoittanut musiikkikriitikko Karl Fredrik Wasenius käytti runsaasti palstatilaa niin säveltäjän ja teoksen kuin esityksenkin ylistämiseen. "Mistä voisimmekaan löytää meidän aikoinamme vertaisen tälle sinfonialle, jonka musiikki antaa viitteitä kypsyydestä ja suurenmoisuudesta!"

Sinfonian hitaassa osassa kuullaan yksi orkesterikirjallisuuden koskettavimmista kontrabasso-soloista, mollisävellajiin nyrjäytetyn Jaakko kulta -melodian säveliin sommiteltu surumarssi.

Sauli Zinovjevin musiikki etenee laajoin siiveniskuun dramaturgisesta taitteesta toiseen ja pitää kuulijan otteessaan tiheäjuonisen elokuvan tavoin. Helsingin kaupunginorkesterin ja Oslon filharmonikkojen yhteinen tilausteos Wiegenlied antaa orkesterille tilaisuuden loistaa ja säihkyä majesteettisesti.

TO / THU

 06 / 01 / 2022

 15.00

LA / LÖR / SAT

 08 / 01 / 2022

 13.00

HISAISHI LOPPIAISKONSERTTI

Joe Hisaishi, kapellimestari
Olga Heikkilä, sopraano

Joe Hisaishi: DA-MA-SHI-E
Joe Hisaishi: Spirited Away Suite (ekS.)
Joe Hisaishi: The East Land Symphony (ekS.)

HISAISHI

Joe Hisaishi, kapellimestari
Olga Heikkilä, sopraano

Joe Hisaishi: DA-MA-SHI-E
Joe Hisaishi: Spirited Away Suite (ekS.)
Joe Hisaishi: The East Land Symphony (ekS.)

PE / FRE / FRI

 14 / 01 / 2022

 19.00

KE / ONS / WED

 19 / 01 / 2021

 19.00

NÄYTTELYKUVIA

Susanna Mälkki, kapellimestari
Frank Peter Zimmermann, viulu

Anders Hillborg: Through Lost Landscapes (ekS.)
Robert Schumann: Viulukonsertto
Modest Musorgski: Näyttelykuvia

TO / THU

 20 / 01 / 2021

 19.00

ICARUS

Ville Matvejeff, kapellimestari
Aleksandr Melnikov, piano

Lera Auerbach: Icarus
Sergei Rahmaninov: Paganini-rapsodia
Witold Lutoslawski: Konsertto orkesterille

 TICKETMASTER: 9,50-46€

sis. palvelumaksun / inkl. serviceavgift / incl. service charge

Sinfonia concertante

Es-duuri KV 364

W. A. MOZART

W. A. Mozart (1756–1791) vietti elämänsä matkailemalla ympäri Euroopan suurkaupunkeja. Jokainen reissu poiki uusia innovaatioita tyyliässä, tyyllilajissa tai soitinnuksessa. Lontoossa hän sävelsi ensimmäiset jousisinfoniansa, Italiassa oppi oopperamusiikin perusteet, Baijerissa tutustui suurten orkestereiden sointeihin ja Prahassa kuuli, mihin kaikkeen puhallinsoittimet venyvät. Pariisissa Mozart vieraili kolmasti. Viimeisellä matkaltaan vuonna 1778 hän tutustui usean solistin *Sinfonia concertanteen*, joka oli Pariisissa suurinta huutoa.

Sekä Pariisissa että paluumatkalla Salzburgiin Mozart sävelsi useita monen solistin teoksia. *Sinfonia concertanteja* hän sävelsi kaksi, joista toinen neljälle puhaltajalle on sittemmin kadonnut. Toisen *Sinfonia concertanten*, teoksen viululle, alttoviululle ja orkesterille Mozart teki todennäköisesti vuonna 1779 palattuaan Salzburgiin. Sinfoniaa ja konserttoa yhdistelevä muoto oli salzburgilaisille tyystin vieras, eikä käsikirjoituksen säilyneissä palasissa ole päivämäärä- tai esitysmerkintöjä. Koska tilausta ei selvästikään ollut, *Sinfonia concertante* jäi Mozartin viimeiseksi usean solistin konsertoksi.

Todennäköisesti Mozart räätälöi viuluosuudet isälleen ja alttoviulun itselleen. Oman osuutensa hän nosti vähintään yhtä näyttävään rooliin – kirjaimellisesti. Alttoiviulun osuus on nimittäin kirjoitettu Es-duurin sijasta matalampaan D-duuriin, mutta soittimen viritystä on vastaavasti nostettu puoli sävelaskelta. Tempulla Mozart on tavoitellut alttoviululle korkeampaa, viulua lähentelevää kirkkautta. Nykyesityksissä viritys jätetään usein ennalleen ja soitetaan suoraan Es-duurissa.

Sinfonia concertantea Es-duurissa pidetään tyyllilajinsa loistokkaimpiin kuuluvana teoksena. Siinä Mozart yhdistää kaksi solistiosuutta sinfonisesti rikkaaseen, tyyppillistä konserttoa runsaampaan ja rohkeampaan orkesterisointiin. Teos välttää kaikenlaisen pintaliidon, joka leimaa Mozartin viittä viulukonserttoa sekä kahden ja kolmen pianon konserttoja. Teos on täynnä draamaa kuin traaginen ooppera, jonka päähahmot ovat ajautuneet vakavaan dialogiin. Painavimmat hetket koetaan toisessa osassa: jos solistit ovat isä ja poika, onko puheenaiheena Mozartin Pariisin-matkalla äkillisesti kuollut äiti, Anna Maria Mozart?

Sinfonia nro 5 e-molli op. 64

PJOTR TŠAIKOVSKI

Pjotr Tšaikovski (1840–1893) oli ajautunut kriisiin 1870-luvun puolella välissä. Hän oli avioitunut oppilaansa kanssa, mutta joutui pian myöntämään olevansa homoseksuaali. Kulissiavioliitto pysyi kasassa vain paperilla, kun Tšaikovski itse matkaili Euroopassa ja keskittyi säveltämiseen. Mesenaatti Nadežda von Meckin suoman avokätisen 6000 ruplan vuosirahalla hän pystyi omistautumaan taiteelleen täydellisesti.

Kriisiä Tšaikovski käsitteli ensimmäistä kertaa neljännessä sinfoniassaan. Kymmenen vuotta myöhemmin syntynyt viides sinfonia (1888) on eräänlainen jatko-osa. Kummankin kantavana teemana on yksilön suhde kohtaloonsa, vääjäämätöntä vastaan kamppaileminen ja osaansa alistuminen eli totuuden myöntäminen. Viidennessä sinfoniassa ei ole aukotonta kirjallista ohjelmaa kuten neljännessä, mutta Tšaikovskin luonnostelmista löytyy viitteitä johdonmukaisesti etenevästä tarinasta, jolla on tarkka rakenne ja sanoma: miehen kamppailu kohtaloaan vastaan rakkauden ja elämänjanon houkutellessa kohti kiellettyjä iloja.

Sinfonia alkaa johdannolla, joka esittelee koko teoksen tärkeimmän teeman, tai moton, klarinetilla. Motto toistuu ja muuntuu läpi teoksen ja kuvaa itse kohtaloa samaan tapaan kuin Hector Berliozin 'idée fixe' Fantastisessa sinfoniassa. Tšaikovski on lainannut teeman Mihail Glinkan oopperasta *Elämä tsaarille*, jossa se on aseteltu sanoihin "älä vaivu suruun". Teema vaihtelee ilmiänsuaan osasta toiseen kuin elämä suuntaansa, se kuuluu milloin surumarssinomaisena valituksena, milloin huolettomana tanssina, milloin voitonriemuisena fanfaarina.

Myös toisen osan käyrätorvimelodialla on musiikkia syvempi merkitys. Tšaikovskin väitetään sanoittaneen sitä kirjoittamalla partituuriin "Voi, kuinka rakastan... jos sinä rakastat minua... kaipuulla ja intohimolla...". Kolmas osa symboloi elämän helppoutta kepeähköillä valsseilla, joissa kuuluu jälkiä Tšaikovskin baleteista. Finaaliosa kasvaa loppuhuipennukseen kehittelemällä kohtalonteemasta mahtipontisen marssin duurissa – kamppailun uuvuttama mies ymmärtää vihdoinkin, että kohtaloaan on turha väistellä: elämä on hyväksyttävä kaikinensa, sellaisenaan.

JULIAN RACHLIN

Liettualaissyntyisen, jo 3-vuotiaana Wieniin muuttaneen Julian Rachlinin (s. 1974) ura alkoi ihmelapsena – ja jatkuu ihmeaikuisena. Yhdeksänvuotiaana alkoivat viulutunnit Wienin Privatuniversitätissä Boris Kuschnirin johdolla ja yksityisesti Pinchas Zukermanilla. Vuonna 1988 Rachlin voitti Eurovision nuorten muusikoiden kilpailun ja sai kutsun Riccardo Mutin johtaman Wienin filharmonikoiden solistiksi orkesterin historian nuorimpana.

Nyt, yli 30 vuotta myöhemmin, Rachlin on vierailut käytännössä kaikissa tärkeimmissä orkestereissa solistina, useasti, myös Helsingin kaupunginorkesterissa vuonna 2010 John Storgårdsin johdolla. Nykyään hän myös johtaa orkestereita; Rachlin on vierailut esimerkiksi Chicagon, Wienin ja Birminghamin sinfoniaorkestereissa sekä Israelin ja Moskovan filharmonisissa orkestereissa. Hän on tällä hetkellä Turun filharmonisen orkesterin päävierailija ja Newcastle'n Royal Northern Symphonyn taiteellinen partneri. Tänään hän debytoi HKO:n kapellimestarivieraana.

Rachlinin instrumentti on "Ex-Liebig" Stradivarius vuodelta 1704, jonka on hänelle lainannut Dkfm. Angelika Prokopp Privatstiftung.

SARAH MCELRAVY

Kanadalainen Sarah McElravy on yksi harvoista yhtälailla viululla kuin alttoviululla esiintyvistä virtuooseista. Koulunsa hän kävi Paul Kantorin ja Stephen Rosen johdolla ja valmistui Clevelandin musiikki-instituutista maisteriksi. Opintoja hän täydensi Yalen maineikkaassa musiikkikoulussa syventymällä jousikvartettisoittoon Tokyo String Quartettin mentoroimassa ohjelmassa. Itse McElravy on Linden String Quartettin perustajajäsen, ja hän on perustanut myös Chamber Music Society Mexican, joka tarjoaa maailmanluokan kamarimusiikkikonsertteja ja meksikolaisnuorten esiintymistilaisuuksia México Cityssä.

McElravy on soittanut Mozartin *Sinfonia concertantea* tällä kaudella puolisonsa Julian Rachlinin rinnalla Dortmundissa, Grazissa ja Tukholmassa, ja aiemmin keväällä he esittivät mm. Turussa Max Bruchin kaksoiskonserton. McElravyn alttoviulu on vuoden 1785 Lorenzo Storioni, jonka on hänelle käyttöön antanut wieniläinen Dkfm. Angelika Prokopp Privatstiftung.

HELSINGIN KAUPUNGINORKESTERI

Kun säveltäjät Martin Wegelius ja Robert Kajanus perustivat orkesterin Helsinkiin kesällä 1882, heidän kunnianhimoinen suunnitelmansa oli kerätä kaupungin parhaat muusikot ja ulkomailta palkatut soittajat yhteen ja tarjota helsinkiläisille elämyksiä suurten säveltäjien mestariteoksista viikoittaisilla konserteilla 36 soittajan voimin.

Periaate huippumuusikoiden säännöllisestä orkesteritoiminnasta on pysynyt elinvoimaisena näihin päiviin saakka. Lähes 140 toimintavuotensa aikana Helsingin kaupunginorkesteri on kantaesittänyt valtaosan Jean Sibeliuksen sinfonisesta tuotannosta säveltäjän itsensä johdolla ja jatkaa oman aikansa musiikin esittämistä tilaamalla teoksia sekä kansainvälisiltä että kotimaisilta säveltäjiltä. Vuosina 2019–2025 toteutettava tilaussävellysten sarja, kahdeltatoista nykysäveltäjältä tilatut *Helsinki-variaatiot*, liittävät oman aikamme sävelet ennen vuonna 1945 sävellettyihin Helsinki-aiheisiin teoksiin.

Vuosittain yli 110 000 kuulijaa tavoittava, nykyisellään 102 muusikon vahvuinen Helsingin kaupunginorkesteri on kasvanut tärkeäksi osaksi helsinkiläisten kulttuurillista pääomaa. Kaupunginorkesterin työ koskettaa niitäkin, jotka syystä tai toisesta eivät pääse konsertteihin Musiikkitaloon. Kansainvälisten kiertueiden lisäksi orkesteri esiintyy erilaisissa kokoonpanoissa eri puolilla Helsinkiä sekä tarjoaa lapsille ja nuorille esiintymismahdollisuuksia ja tavoittaa erityisryhmiä monipuolisen yleisötyön kautta. Orkesteri kutsuu nyt jo kolmatta kertaa kokonaisen ikäluokan – kaikki vuonna 2020 syntyneet helsinkiläislapset – nauttimaan musiikista perheineen seitsemän vuoden ajan orkesterin kummilapsina.

Verkossa sekä mm. keskustakirjasto Oodissa suorana ja jälkilähetyksenä nähtävät HKO Screen-konsertit sekä taustoittavat haastattelut tuovat katsojan entistäkin lähemmäksi soivan taideteoksen syntyprosessia. Yhteistyö levy-yhtiö BIS:in kanssa tallentaa orkesterin tulkintoja huipputason äänityksinä kaikkien saataville ja pitkälle tulevaisuuteen.

Helsingin kaupunginorkesterilla on toimintansa aikana ollut 13 ylikapellimestaria. Vuonna 2016 aloittaneen ylikapellimestari Susanna Mälkin johdolla orkesteri on kehittynyt kansainvälisesti yhä vaikuttavammaksi sinfoniaorkesteriksi, jonka tunnistettava sointi on tärkeä osa helsinkiläistä äänimaisemaa.

MAXIM BEREZOVSKY

Symfoni C-dur

Det mesta av Maxim Berezovskys liv och verk är dolt i dunkel. Hans födelseplats är lokaliserad till Kosackhetmanatet, till staden Glukov som numera hör till Ukraina. Berezovsky föddes någon gång mellan 1725 och 1745. Han studerade troligen vid Kievs musikhögskola trots att all dokumentation saknas. Han vistades en tid i Bologna samtidigt som Mozart och tog, precis som Mozart, lektioner av den respekterade Padre Martini. Efter att ha återvänt till Ryssland tjänstgjorde Berezovsky under Katarina den stora. Han avled år 1777. Antingen tog han sitt liv som en följd av ett vansinnesanfall, eller så avled han i en plötslig febersjukdom.

Berezovsky är känd som Ryska kejsardömetts första hovtonsättare. Han torde också ha skrivit Rysslands historias första opera och första symfoni. Ukrainarna anser dock att Berezovsky är en ukrainsk tonsättare. Under sina år i Italien skrev han en symfoni i C-dur (ca 1770-1774). Verket antogs vara förstört ända tills det i början av 2000-talet hittades i Vatikanens arkiv. Verket är knappast avsett att vara ett självständigt musikstycke; troligen rör det sig om uvertyren till operan *Il Demofonte* eftersom alla tre satser på ett för en uvertyrsymfoni typiskt sätt spelas utan paus. Den mozartska första satsen *allegro molto* är i sonatform och vandrar målmedvetet mot ett spänningsladdat dominantackord som leder över till den andra satsen, ett dansant *andante*. Presto-finalen avslutar verket i upprymda tecken.

W. A. MOZART

Sinfonia concertante Ess-dur KV 364

W. A. Mozart (1756–1791) tillbringade sitt liv med att resa runt i Europas storstäder. Varje resa förde med sig nya innovationer i stil, uttryck eller orkestrering. I London komponerade Mozart sina första stråksymfonier, i Italien lärde han sig hur man skriver opera, i Bayern bekantade han sig med stora orkestrars klang och i Prag med blåsinstrumentens möjligheter. Paris besökte Mozart tre gånger. Under den sista resan år 1778 lärde han känna *Sinfonia concertante*, en genre som var högsta mode i staden.

Både i Paris och under hemresan till Salzburg skrev Mozart flera verk för flera solister. Av hans två *Sinfonia concertante* har den ena, skriven för fyra blåsare, senare försvunnit. Den andra *Sinfonia concertante* är för violin, altviolin och orkester och skrevs troligen år 1779 efter att Mozart återvänt till Salzburg. För hemstadens lyssnare var genren helt okänd, och i de delar av manuskriptet som är bevarade saknas anteckningar om datum och framförande. Eftersom verket uppenbart inte slog an blev det Mozarts sista konsert för flera solister.

Det är troligt att Mozart skraddarsytt violinstämman åt sin far och altviolinstämman åt sig själv. Han gjorde nämligen sin stämman mera slående genom att skriva den i D-dur istället för Ess-dur. I gengäld har instrumentet stämt uppåt med ett halvt tonsteg. Trickets avsikt är att ge altviolinerna en större klarhet i klang på ett sätt som skall motsvara violinens. I moderna framföranden spelas stämman dock oftast direkt i Ess-dur.

Sinfonia concertante Ess-dur anses vara ett av sin genres mest briljanta verk. Mozart kombinerar de två solostämmorna med en symfonisk, i jämförelse med en konsert mera rik och vågad orkesterklang. Verket undviker all den ytlighet som präglar Mozarts fem violinkonserter och konserterna för två respektive tre pianon. Det är lika fyllt av drama som en tragisk opera i vilken huvudpersonerna för en allvarsam dialog. De tyngsta ögonblicken finner vi i den andra satsen: om solisterna är far och son, samtalar de om Mozarts mor Anna Maria som under Parisresan plötsligt och oväntat avlidit?

PJOTR TJAJKOVSKIJ

Symfoni nr 5 e-moll op. 64

I mitten av 1870-talet hade Pjotr Tjajkovskij (1840–1893) drivits in i en kris. Han hade gift sig med en elev, men tvingades snart medge att han var homosexuell. Kulissäktenskapet höll ihop endast på papper: Tjajkovskij reste runt i Europa och fokuserade på att komponera. Han kunde hänge sig åt sin konst på heltid tack vare mecenat Nadezjda von Meck som varje år frikostigt sände honom 6000 rubel.

Tjajkovskij behandlade krisen för första gången i sin fjärde symfoni. Den tio år senare skrivna femte symfonin (1888) utgör en slags fortsättning. Båda verken har som sitt centrala tema individens förhållningssätt till sitt öde, en kamp mot det oundvikliga och en acceptans av det som måste accepteras. Den femte symfonin har inte ett lika tydligt uttryckt program som sin föregångare, men i Tjajkovskijs skisser finns antydningar om en berättelse med en struktur och ett budskap: en man som kämpar mot sitt öde då förbjuden kärlek och livstörst frestar honom att ge sig hän.

Symfonin startar med en introduktion i vilken klarinetten presenterar verkets viktigaste tema, eller motto. Mottot återkommer och förändras under verkets gång och representerar ödet på samma sätt som "den fixa idén" i Berlioz *Symphonie Fantastique*. Tjajkovskij har lånat sitt tema ur Mihail Glinkas opera *Livet för tsaren* där det sjungs till orden "försjunk ej i förtvivlan". Temat byter karaktär enligt den sats det klingar i: ibland är temat en luguber klagan, ibland en bekymmerslös dans eller en segerviss fanfar.

Också den andra satsens hornmelodi har en djupare mening. Det påstås att Tjajkovskij i partituret hade skrivit ut en text: "Åh,

så jag älskar... om du älskar mig... med saknad och lidelse...". Den tredje satsen symboliserar livets lättsamhet och dess valser innehåller ekon av Tjajkovskijs baletter. Finalen växer till sin stora slutstegring genom att omforma ödestemat till en pampig marsch i dur. Huvudpersonen är så utmattad av sina kamper att han upphör att trotsa sitt öde: det är bara att acceptera livet sådant det är.

JULIAN RACHLIN

Julian Rachlin (f. 1974) föddes i Litauen men flyttade 3 år gammal till Wien. Han var ett underbarn som blev en mirakelvuxen. Nio år gammal inledde han violinstudier vid Privatuniversität i Wien under ledning av Boris Kuschmir. Han tog också privatlektioner av Pinchas Zukerman. År 1988 vann Rachlin första pris i Eurovisionens tävling för unga musiker. Han blev genast ombedd, som yngsta person någonsin, att uppträda med Wiens filharmoniker under ledning av Riccardo Muti.

Idag, över 30 år senare, har Rachlin uppträtt som solist med i praktiken alla betydande orkestrar - även Helsingfors stadsorkester år 2010, då han uppträdde under ledning av John Storgårds. Numera arbetar Rachlin också som dirigent. Han har gästdirigerat bland annat Chicagos, Wiens och Birminghams symfoniorkestrar samt Israels och Moskvas filharmoniker. Han är för tillfället Åbo filharmonikers första gästdirigent och Newcastles Royal Northern Symphonys konstnärliga samarbetspartner. Ikväll debuterar han som HSO:s dirigent.

Rachlins instrument är en "Ex-Liebig" Stradivarius från år 1704 som tillhör Dkfm. Angelika Prokopp Privatstiftung i Wien.

SARAH MCELRAVY

Kanadensiska Sarah McElravy är en av de få stråkvirtuoser som uppträder som såväl violinist och altviolinist. Hon skolades under ledning av Paul Kantor och Stephen Rose och utexaminerades till magister från Clevelands musikinstitut. Hon kompletterade sina studier vid Yale där hon arbetade med stråkkvartettmusicerande med Tokyo String Quartet som mentor. McElravy har varit med om att grunda Lindsay String Quartet. Hon har också grundat Chamber Music Society Mexico, en förening som i México City arrangerar kammarmusikkonserter av världsklass och erbjuder mexikanska ungdomar möjligheter att få uppträda.

Under denna konsertsäsong har McElravy spelat Mozarts *Sinfonia concertante* tillsammans med sin man Julian Rachlin i Dortmund, Graz och Stockholm. Tidigare denna vår framförde de i bl.a. Åbo Max Bruchs dubbelkonsert. McElravys altviolin är en Lorenzo Storioni från år 1785 som tillhör Dkfm. Angelika Prokopp Privatstiftung i Wien.

HELSINGFORS STADSORKESTER

Då tonsättarna Martin Wegelius och Robert Kajanus sommaren 1882 grundade en orkester i Helsingfors var deras ambition att föra samman stadens bästa musiker och anlita musiker från utomlands. Helsingforsare skulle varje vecka erbjudas unika upplevelser då 36 musiker samlas för att framföra mästerverk av de stora tonsättarna.

Principen att föra samman högklassiga musiker för en regelbunden orkesterverksamhet förblir livskraftig än idag. Under sina nära 140 verksamhetsår har Helsingfors stadsorkester uruppfört majoriteten av Jean Sibelius symfoniska produktion under tonsättarens egen ledning. Orkestern fortsätter att framföra sin egen tids musik i form av beställningar av såväl internationella som inhemska tonsättare. 2019–2025 förverkligas *Helsingfors-variationer*, en serie i vilken man beställer verk av 12 moderna tonsättare. Seriens beställningsverk förenar vår tids tonspråk med musikverk med ett Helsingfors-tema som är komponerade före år 1945.

Helsingfors stadsorkester består för närvarande av 102 musiker och når årligen över 110 000 lyssnare. Den har fått en viktig position som ett av Helsingfors-bornas kulturkapital. Stadsorkesterns arbete berör även dem som av orsak eller annan inte kan komma till konserterna i Musikhuset. Förutom att göra internationella turnéer uppträder orkestern i varierande sammansättningar runtom Helsingfors, erbjuder barn och ungdom möjlighet att uppträda, och når via sitt mångsidiga publikarbete olika specialgrupper. Orkestern inbiterar nu för tredje gången en hel åldersgrupp – alla i Helsingfors år 2020 födda barn – att bli orkesterns fadderbarn. I verksamheten får fadderbarnen med familj avnjuta musik i sju års tid.

HKO Screen-sändningarna visas på internet och live på bl.a. centrumbiblioteket Ode. HKO Screen-sändningarna består av konserten samt intervjuer som ger bakgrundsinformation som för lyssnaren närmare det klingande musikverkets födelseprocess. Samarbetet med skivbolaget BIS innebär att orkesterns tolkningar är tillgängliga för alla, och långt in i framtiden, i form av inspelningar av hög kvalitet.

Under sin verksamhetstid har Helsingfors stadsorkester haft 13 chefsdirigenter. År 2016 inledde Susanna Mälkki sitt arbete som orkesterns chefsdirigent. Under hennes ledning har orkestern utvecklats till en internationellt allt mera aktiv symfoniorkester vars identifierbara klang utgör en viktig del av staden Helsingfors ljudlandskap.

www.helsingforsstadsorkester.fi

MAXIM BEREZOVSKY

Symphony in C

Just when Maxim Berezovsky was born is open to speculation, but he is known to have seen the first light of day in what is now Ukraine and quite possibly studied in Kiev. He was the Russian Empire's first court composer and is attributed with the honour of having composed the first symphony and opera in Russian history. One thing is certain, namely that he was in Bologna in Italy at the same time as Mozart, and they both studied with the same Padre Martini. On his return to Russia, he served at the court of Catherine the Great and died in 1777. The Symphony in C (c. 1770–1773) dates from his time in Italy and was only discovered in the Vatican archives some 20 years ago. Its three movements are performed without a break, which suggests that the work was quite possibly intended as the overture to his only opera, *Il Demofonte*.

WOLFGANG AMADEUS MOZART

Sinfonia Concertante in E Flat, K.364

The Sinfonia Concertante – a cross between a symphony and a concerto – was all the rage when Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791) visited Paris in 1778. No wonder, therefore, that he was inspired to write two of his own: one for four wind instruments that has been lost and, possibly back home in Salzburg, one for violin, viola and orchestra. The solo parts were probably tailored for him (on the viola) and his father (on the violin) to play; this no doubt explains why the two instruments are given equal prominence. The work is a brilliant example of Mozart's ability to weave two solo parts into an orchestral texture that has all the richness of a symphony and is bolder and more substantial than in concertos in general at that time. It avoids all the superficiality of his five violin concertos and those for two and three pianos, being as packed with drama as a tragic opera in which the main characters engage in heart-to-heart dialogue. The weightiest moments come in the second movement: assuming that the soloists are father and son, could they be discussing the sudden death of wife/mother Anna Maria Mozart during the trip to Paris?

PYOTR TCHAIKOVSKY

Symphony No. 5 in E Minor, Op. 64

Life looked grim for Pyotr Tchaikovsky (1840–1893) in the mid-1870s. His marriage had failed and he would soon have to confront his homosexuality – still a criminal offence at that time. His fourth symphony (1888), equipped with a programme, was his first

attempt to handle the crisis, and the fifth, ten years later, was a sort of continuation. The idea of both is the relationship between man and fate.

The clarinets begin the first movement with the motto that will, like an *idée fixe*, run right through the symphony. It is a quotation from Glinka's opera *A Life for the Tsar*, where it accompanies the words "turn not into sorrow". This motto will keep cropping up, at times mournful as in a funeral march and at others dancing or triumphant. The second movement again reflects the composer's anguish. Tchaikovsky is said to have pencilled in the score: "Oh, how I love... if you love me... With desire and passion." The third, by contrast, is the carefree waltz of a master ballet composer and the fourth builds up to a mighty march in a major key with the final realisation that we simply have to accept our fate.

JULIAN RACHLIN

Born in Lithuania in 1974, Julian Rachlin emigrated to Vienna with his family at the age of three. A veritable Wunderkind, he was the youngest ever soloist to appear with the Vienna Philharmonic Orchestra, at the invitation of Riccardo Muti. He has since been a guest with practically all the world's leading orchestras – including the HPO in 2010. He is also a celebrated conductor and is at present Principal Guest Conductor of the Turku Philharmonic and Principal Artistic Partner of the UK's Royal Northern Sinfonia. Tonight marks his conducting debut with the HPO. Mr Rachlin plays the 1704 "ex Liebig" Stradivari, on loan to him from the Dkfm. Angelika Prokopp Privatstiftung in Vienna.

SARAH MCELRAVY

Equally respected as a violinist and violist, Sarah McElravy (Canada) studied at the Cleveland Institute of Music and Yale University's School of Music. A founding member of the Linden String Quartet, she also founded the Chamber Music Society México bringing leading artists to perform and provide educational programmes for talented young Mexicans. This season, she has performed Mozart's *Sinfonia Concertante* with her husband, Julian Rachlin, in Dortmund, Graz and Stockholm, and in spring this year the violin-violin version of the Bruch Double Concerto in Turku. Sarah McElravy plays a 1785 Lorenzo Storioni viola on loan to her from the Dkfm. Angelika Prokopp Privatstiftung in Vienna.

THE HELSINKI PHILHARMONIC ORCHESTRA

Established by Martin Wegelius and Robert Kajanus in 1882, the Helsinki Philharmonic Orchestra is a band of 102 musicians annually performing to a total audience of over 110,000. It premiered most of the symphonic works by Jean Sibelius with the composer himself conducting, and continues its commitment to contemporary music by commissioning works by composers both Finnish and foreign.

The HPO also reaches people who cannot attend concerts at the Helsinki Music Centre: by making international tours, sending small ensembles out across the city, providing opportunities for young performers and, through its widerange education programme, making contact with special groups. Now, for the third time, it is inviting an entire age group – all the children born in Helsinki in 2020 – to enjoy music with their families over the next seven years.

HKO Screen -concerts and artist interviews streamed live and on demand bring music even close to listener. The orchestra's partnership with the BIS label further ensures that its performances will be available to all well into the future.

The Helsinki Philharmonic Orchestra has had 13 Chief Conductors. Its most recent, since 2016, is Susanna Mälkki.

www.helsinkiphilharmonicorchestra.fi

Käsiohjelma / Programblad / Program

**Teos- ja taiteilijaesittelyt /
Verk- och artistpresentationer /
Programme notes and artist bios**

Jaani Länsiö

Käännökset / Översättningar / Translations

Christian Holmqvist (ruotsi / svenska / Swedish)

Susan Sinisalo (englanti / engelska / English)

Ulkoasu / Design

Bond Creative Agency Oy

Taitto ja painatus

Grano Oy, Vantaa 2021

Oikeudet muutoksiin pidätetään. / Rätt till ändringar förbehålles. /
All rights reserved.

**I VIULU
I VIOLIN**

Pekka Kauppinen I
Jan Söderblom I
Satu Savioja II
Eija Hartikainen
Katariina Jämsä
Maiju Kauppinen
Kati Kuusava
Helmi Kuusi
Elina Lehto
Ilkka Lehtonen
Jani Lehtonen
Anna Malmivirta
Erkki Palola
Kalinka Pirinen
Petri Päivärinne
Elina Viitasaari

**II VIULU
II VIOLIN**

Anna-Leena Haikola 4
Heini Eklund 6
Teija Kivinen 6
Teppo Ali-Mattila
Eva Ballaz
Matilda Haavisto
Linda Hedlund
Siiri Rasta
Krista Rosenberg
Heikki Tamminen
Anna Husgafvel **
Terhi Ignatius **
Pia Sundroos **
Maija Wesslund **

**ALTTOVIULU
ALTVIOLIN
VIOLA**

Atte Kilpeläinen 4
Torsten Tiebout 4
Petteri Poijärvi 6
Lotta Poijärvi 6
Aulikki Haahti-Turunen
Tuomas Huttunen
Kaarina Ikonen
Tiila Kangas
Carmen Moggach
Markus Sallinen
Hajnalka Standi-Pulakka
Max Nyman **
Olga Reskalenko **
Tuula Saari **

**SELLO
CELLO**

Lauri Kankkunen I
Tuomas Ylinen I
Inkeri Eirola II
Senja Rummukainen II
Jaani Helander
Mathias Hortling
Veli-Matti Iljin
Jaakko Rajamäki
Ilmo Saaristo
Saara Särkimäki
Basile Ausländer **

**KONTRABASSO
KONTRABAS
DOUBLE-BASS**

Mikko Moilanen 4
Ville Väätäinen 4
Maria Krykov 4 *
Tuomo Matero 6 *
Piotr Zimnik 6 **
Paul Aksman
Eero Ignatius
Adrian Rigopulos
Oskari Hänninen **
Kaapo Kangas **

**HUILU
FLOJT
FLUTE**

Niamh McKenna 4
Elina Raijas 5
Päivi Korhonen

**Pikkolo
Piccolo**

Jenny Villanen

OBOE

Hannu Perttilä 4
Jussi Jaatinen 5
Nils Röömussaar 5 *

**Englannintorvi
Cor Anglais**

Paula Malmivaara

**KLARINETTI
KLARINETT
CLARINET**

Osmo Linkola 4
Anna-Maija Korsimaa 5

**Es-klarinetti
E Flat Clarinet**

Petteri Kivioja

**Bassoklarineti
Bass Clarinet**

Heikki Nikula

**FAGOTTI
FAGOTT
BASSOON**

Markus Tuukkanen 4
Mikko-Pekka Svala 5

**Kontrafagotti
Contrabassoon**

Noora Van Dok
Erkki Suomalainen

**KÄYRÄTORVI
VALTHORN
HORN**

Ville Hiilivirta 4
Mika Paajanen 4
Sam Parkkonen 6
Miska Miettunen
Sakari Niemi
Joonas Seppelin

**TRUMPETTI
TRUMPET**

Pasi Pirinen 4
Thomas Bugnot 5
Mika Tuomisalo

**PASUUNA
BASUN
TROMBONE**

Valtteri Malmivirta 4*
Jussi Vuorinen 5*
Sakari Mäkimattila **

**Bassopasuuna
Bass Trombone**

Anu Fagerström

**TUUBA
TUBA**

Petri Keskitalo 4

**PATARUMMUT
TIMPANI**

Tomi Wikström 4
Mikael Sandström 5

**LYOMÄSOITTIMET
SLAGINSTRUMENT
PERCUSSION**

Xavi Castello Arandiga 4
Pasi Suomalainen 5

**HARPPU
HARPA
HARP**

Anni Kuusimäki 4
Minnaleena Jankko 5

**ORKESTERI-
JÄRJESTÄJÄT
ORKESTER-
INSPICIENTER
STAGE MANAGERS**

Mikko Aspinen
Matti Tähkävuori

I / II KONSERTTimestari /
KONSERTMÄSTARE / LEADER
SOOLOSELLISTI / SOLOCELLIST / PRINCIPAL CELLIST

4 ÄÄNENJOHTAJA / STÄMLEDARE / SECTION PRINCIPAL

5 VUOROTTELEVA ÄÄNENJOHTAJA /
ALTERNERANDE STÄMLEDARE /
ASSOCIATE PRINCIPAL

6 VARAÄÄNENJOHTAJA /
VICESTÄMLEDARE / SUB-PRINCIPAL

* VAKITUISEN SOITTAJAN TILAPÄINEN TEHTÄVÄ /
ORDINARIE MUSIKERS TILLFÄLLIGA UPPGIFT /
TEMPORARY POSITION, REGULAR PLAYER

** MÄÄRÄAIKAINEN KIINNITYS /
TIDSBUNDET ENGAGEMANG /
TEMPORARY PLAYER

JULIAN RACHLIN

kapellimestari / dirigent / conductor
viulu / violin

SARAH MCELRAVY

alttoviulu / viola

Maxim Berezovski (1745–1777)

Sinfonia C-duuri (1770–1773) 10'
Symfoni C-dur
Symphony in C Major

Allegro molto
Andante
Presto

Wolfgang Amadeus Mozart (1756–1791)

Sinfonia concertante Es-duuri KV 364 (1779) 30'
Sinfonia concertante Ess-dur
Sinfonia Concertante in E Flat Major

Allegro maestoso
Andante
Presto

väliaika / paus / interval 25 min

Pjotr Tšaikovski (1840–1893)

Sinfonia nro 5 e-molli op. 64 (1888) 47'
Symfoni nr 5 e-moll
Symphony No. 5 in E Minor

Andante - Allegro con anima
Andante cantabile, con alcuna licenza - Moderato con anima
Valse (Allegro moderato)
Finale (Andante maestoso - Allegro vivace)

(o) HKO SCREEN #hkoscreen
SUORA LÄHETYS / DIREKTSÄNDNING / LIVE BROADCAST
WWW.HELSINGINKAUPUNGINORKESTERI.FI
HELSINKIKANAVA.FI

Katsottavissa netissä konsertin jälkeen.

Se på nätet efter konserten. / Watch on demand after the concert.

**Konsertti päättyy n. klo 21.00 / Konserten avslutas ca kl 21.00 /
The concert ends at about 21.00**